

GEMEENTEN HEBBEN VRIJWILLIGERS NODIG

... Het hing het al jaren in de lucht: de verzorgingsstaat gaat veranderen. Mede onder invloed van de crisis van de laatste jaren maakt de overheid nu fundamentele keuzes en wijst daarbij vooral naar de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Maar een zorgzame samenleving, waar mensen naar elkaar omzien, kan dat wel in een tijd waar het individualisme hoogtij viert?

Een deel van de bezuinigingen die de rijksoverheid inboekt, vindt plaats onder de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). Deze wet is de paraplu waaronder veel verantwoordelijkheden van de rijksoverheid bij de lokale overheden worden ondergebracht. De aanname daarbij is dat de gemeenten meer maatwerk kunnen leveren en creativiteit aan de dag kunnen leggen, en dat het daardoor goedkoper zal zijn. De eerste aanname klopt zeker, de tweede is maar zeer de vraag.

Om die nieuwe verantwoordelijkheden te kunnen invullen, kiezen veel gemeenten de term zelfredzaamheid als uitgangspunt. Deze benadering is juist, maar vraagt wel dat de gemeente ook de sociale netwerken van mensen aanspreekt. Immers als je een zaag hebt en je kent iemand met een boormachine, dan kun je een klus doen. Zo gezien kan niemand zonder vrienden, kennissen of burens.

Maar in deze tijd zijn er veel mensen die alleen maar iemand kennen met een kapotte boormachine. Of steeds vaker, helemaal niemand. Wat is zelfredzaamheid of eigen kracht nog waard als je een zwak sociaal netwerk hebt of in een sociaal isolement zit? De WMO heeft het dan over het compensatiebeginsel, maar hoe compenseer je een sociaal netwerk?

kerken

Een oplossing kan liggen in het mobiliseren van kerken en haar vrijwilligers. Veel wethouders willen dat, maar hebben geen idee waar te beginnen. Tegelijk willen kerken niet graag voor het karretje van de overheid gespannen worden. Als Stichting Hulp in Praktijk (HiP) hebben we daar goed over nagedacht en spelen we in meer dan dertig gemeenten een rol. We voorzien per jaar in circa 20.000 uur aan vrijwilligerswerk.

Christenen hebben, hoe verschillend ze ook kunnen zijn, een paar dingen met elkaar gemeen. Hun geloof en een boek uiteraard, maar ook een diaconale opgave. Het verhaal van de barmhartige Samaritaan is elke christen met de paplepel ingegoten. Vrijblijvend iets doen voor een ander is een uiting van naastenliefde, van je geloof. Bij het diaconaat is de ander belangrijker dan jezelf, of het nu een medegelovige is of niet. En veel christenen brengen dat al in praktijk en dat is veel waard.

Uit het rapport *Tel uw zegeningen* uit

2008, geschreven in opdracht van de gemeente Rotterdam, bleek hoeveel dat kan zijn. De maatschappelijke inzet van Rotterdamse kerken bleek een waarde van tussen de 110 en 130 miljoen euro te vertegenwoordigen. Het SCP constateerde in 2009 dat ruim 50 procent van de christenen vrijwilligerswerk doet, aanzienlijk meer dan niet-christenen. Bij HiP vinden we dat nog steeds aan de lage kant en horen we ook dat diaconieën moeite hebben om andere groepen te bereiken, hoe graag ze het vaak ook willen.

netwerken

Waar HiP in kan voorzien, is het ontsluiten van christelijke netwerken waar een sociaal netwerk ontbreekt. Mensen zonder zo'n netwerk kunnen worden gekoppeld aan een vrijwilliger. Deze heeft vooraf aangegeven wanneer hij of zij kan helpen en welke activiteiten de voorkeur hebben. Of het nu het ophangen van een lepelrekje is, het doen van een boodschap of simpelweg het bieden van wat gezelschap. Eigenlijk gewoon modern vrijwilligerswerk, waar hoogleraar Vrijwilligerswerk Lucas Meijs al jaren voor pleit.

Vaak is een dergelijk klusje het begin van een relatie en komt de vrijwilliger, los van HiP of kerk, vaker langs en mobiliseert zijn of haar eigen netwerk. Zo wordt het meer dan het compenseren van een sociaal netwerk, het wordt het repareren van een sociaal netwerk.

Een ongezonde basis voor een relatie zullen sommigen zeggen, de een is immers afhankelijk van de ander. Die afhankelijkheid is er echter ook in het geval van het kille bureaucratische systeem van de verzorgingsstaat. De beleving van de vragende partij is in ieder geval zeer positief. En de vrijwilligers die via HiP worden ingezet, zijn zeer enthousiast.

Een bijkomend voordeel van deze vrijwilligers is dat ze op een voor de hulpvrager veilige manier 'achter de voordeur' komen. Zij ontdekken regelmatig latente hulpvragen of zelfs grotere problemen. HiP kent de lokale sociale kaart vrij goed en zal waar nodig professionele hulp inschakelen.

Gemeenten krijgen er de komende jaren een stevige verantwoordelijkheid bij. De overgang naar een zorgzame samenleving kan een lokale overheid niet meer alleen af. Ze hebben bondgenoten nodig. Kerken willen van betekenis zijn en kunnen zo'n bondgenoot zijn. Samen met zorginstellingen, sportverenigingen, buurtclubs, welzijnsorganisaties, vrijwilligers, buurtgenoten en vele andere sociale verbanden, is het mogelijk die zorgzame samenleving bereiken.

►► Woensdagmiddag wordt onder het thema 'Niemand kan zonder' een symposium gehouden van de Stichting Hulp in Praktijk in het Eureko Conference Center te Zeist.

Zaterdag waren veel vrijwilligers aan het werk tijdens NL Doet. Onder de vrijwilligers in Nederland zijn christenen zeer goed vertegenwoordigd. Waar mensen in een sociaal isolement verkeren, kunnen zij een netwerk mobiliseren.